

ОЦІНКА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ТЕРИТОРІЇ ТА ПІДВИЩЕННЯ ЇЇ РЕГІОНАЛЬНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ

В сучасних умовах однією із ключових проблем є серйозна диспропорція соціально-економічного розвитку регіонів. Виникає завдання розробки стратегій регіональної конкурентоспроможності, які спрямовані на комплексне розв'язання завдань регіонального розвитку, а також підвищення рівня національної конкурентоспроможності.

Через те, що, на сьогоднішній день, не досить чітко визначене співвідношення показників соціально-економічного розвитку, соціально-економічного потенціалу, а також показників конкурентоспроможності регіону необхідно детальне обґрунтування принципів розробки регіональної стратегії формування конкурентоспроможності враховуючи, при цьому, вплив циклічних процесів на регіональну економіку з різною галузевою структурою.

Кризові економічні явища, актуалізують основні проблеми використання економічного регіонального потенціалу. Незважаючи на те, що в країні відбувається скорочення виробництва, погіршення фінансового стану підприємств, спад інвестиційної активності, а також падіння життєвого рівня населення, країна все-таки має у своєму розпорядженні виробничі потужності, природні ресурси, і висококваліфіковану робочу силу. Тому дуже важливим завданням є оцінка суспільних можливостей і ресурсів для їх більш ефективного розподілу й використання.

На сьогоднішній день головними дослідницькими проблемами залишаються питання, пов'язані з комплексною оцінкою факторів економічного регіонального розвитку для того, щоб визначити ряд ефективних заходів з метою їх пріоритетного використання.

Таким чином, метою виконання даної роботи є дослідження розвитку й формування соціально-економічного потенціалу території, а також оцінка підвищення конкурентоспроможності регіону.

Одним з основних проблемних питань є визначення передумов щодо розробки стратегії регіональної конкурентоспроможності. Слід провести комплексний аналіз показників соціально-економічного розвитку регіону з метою виявити потенційні конкурентні переваги, що є основою розробки стратегії конкурентоспроможності.

І МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЯ
«Проблеми та перспективи інноваційного соціально-економічного розвитку
в умовах глобалізації: регіональний вектор», Ізмаїл - 2012

Формування й розробка стратегії конкурентоспроможності регіону спрямована на вибір пріоритетів розвитку, а також на реалізацію його конкурентного потенціалу, який забезпечується такими основними компонентами як:

- рівень регіонального соціально-економічного розвитку, що забезпечує склавшийся рівень конкурентоспроможності;
- регіональний соціально-економічний потенціал, що лежить в основі перетворення потенційних конкурентних переваг у реальні, а також формування щодо високого рівня конкурентоспроможності;
- конкурентні переваги, що представляють собою основні фактори диференціації щодо інших суб'єктів конкурентних відносин, які створюють основу подальшого формування конкурентоспроможності.

Основними завданнями оцінки соціально-економічного потенціалу є наступні:

- визначення змісту й структури соціально-економічного регіонального потенціалу;
- комплексний аналіз структури й динаміки соціально-економічного потенціалу;
- обґрунтування методичних основ оцінки соціально-економічного потенціалу;
- розробка пропозицій щодо регіональної політики держави, яка спрямована на розвиток і використання соціально-економічного потенціалу.

Реалізація стратегічних пріоритетів регіонального розвитку вимагає аналізу економічного територіального потенціалу з погляду адаптації всіх сегментів відтворювального комплексу до мінливих умов зовнішнього середовища. Це обумовлюється також тим, що перспективи досягнення структурної економічної збалансованості визначаються різними факторами регіонального характеру, які можна розділити на три основні групи:

1. природна;
2. соціально-економічна;
3. техногенна.

Природні й техногенні фактори повинні приводити до поліпшення соціально-економічного стану населення. Тому взаємодія й всебічний облік цих факторів щодо зміцнення територіального економічного потенціалу може вивести соціальну сферу й увесь господарський комплекс на більш новий, інший рівень розвитку.

Враховуючи сучасний економічний розвиток, можна сказати, що характер диференціації рівня доходів населення не завжди відповідатиме економічному потенціалу регіону.

Велике значення в даний період економічного розвитку має саме соціально-економічний потенціал певної території або регіону, тому, що, в країні існує необхідність створення економічних, соціальних, виробничих і господарських можливостей і умов для більш ефективного економічного розвитку за рахунок якісних факторів росту.

Як правило, соціально-економічний потенціал зводиться до більш вузьких питань, які характеризують галузеві й інші пропорції відтворення і їх функціональні взаємини, і прирівнюється до національного багатства [1].

Ефективність і стан використання регіонального потенціалу визначає можливість його соціально-економічного росту. Соціально-економічний потенціал вимагає щодо нового підходу до управлінського державного процесу.

I МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЯ
«Проблеми та перспективи інноваційного соціально-економічного розвитку
в умовах глобалізації: регіональний вектор», Ізмаїл - 2012

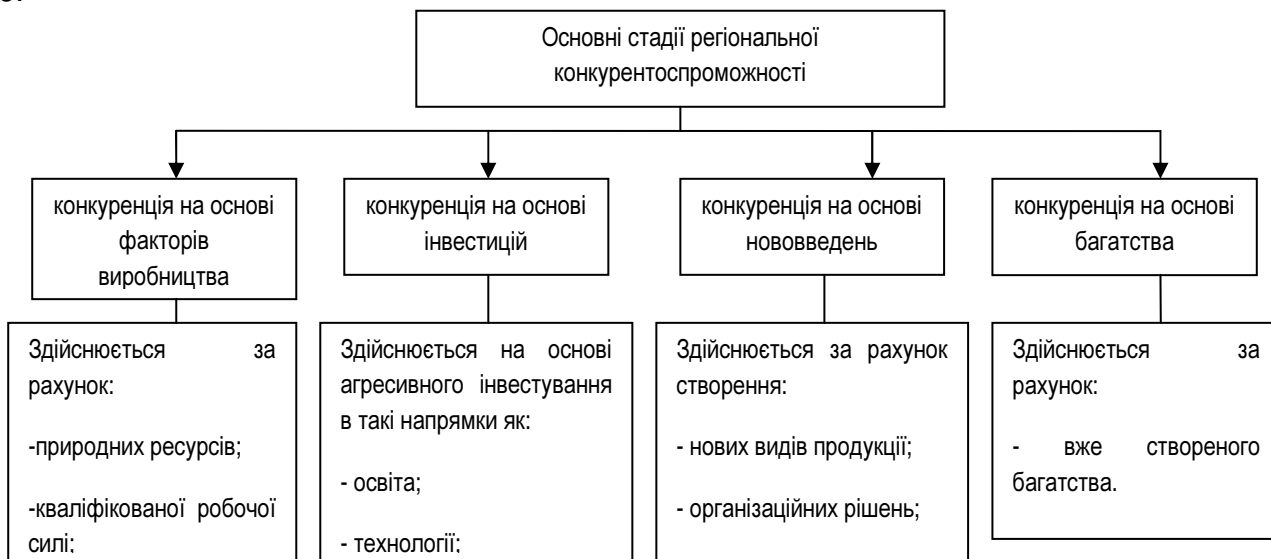
У світовій економіці здійснюються зміни, які пов'язані із глобалізацією, нерівномірністю розвитку, а також загостренням конкурентної боротьби між різними країнами, і регіонами. У цьому напрямку міць будь-якої держави більшою мірою визначається конкурентоспроможністю його виробників.

Таким чином, в основі розробки стратегії розвитку регіонів є саме забезпечення конкурентоспроможності. Конкурентні переваги створюються й утримуються в тісному взаємозв'язку з місцевими умовами, і, незважаючи на галузеву глобалізацію, підсилилася регіональна роль, що залежить від стану справ у регіоні.

Найважливішою функцією державного економічного регулювання й ключовим моментом у числі регіональних і національних пріоритетів є забезпечення умов для цивілізованого і ринку, що розвивається. Але, незважаючи на це, більшість проблем, пов'язаних з формуванням і визначенням конкурентоспроможності регіону й ролі самої держави в даному процесі є невирішеними.

Розвиток регіональної конкурентоспроможності здійснюється за допомогою наступних основних стадій, рівнів розвитку (мал.1):

1. конкуренція на основі виробничих факторів, що забезпечує економічний ріст;
2. конкуренція на основі інвестиційних факторів, що обумовлює економічний ріст;
3. конкуренція на основі нововведень, що обумовлює економічний ріст;
4. конкуренція на основі багатства, що обумовлює застій і спад розвитку.
- 5.

Малюнок 1. Основні стадії регіональної конкурентоспроможності.

Сформулювати підхід до оцінки конкурентоспроможності регіону можна на основі концепції конкурентоспроможності країни, тобто конкурентоспроможність регіону являє собою продуктивність використання регіональних ресурсів, а саме капіталу й робочої сили.

Розробка й обґрунтування основних напрямків підвищення конкурентоспроможності є однією з головних цілей регіонального розвитку. Для розв'язання даних, поставлених цілей необхідно розв'язати ряд завдань, таких як (мал.2):

I МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЯ
«Проблеми та перспективи інноваційного соціально-економічного розвитку
в умовах глобалізації: регіональний вектор», Ізмаїл - 2012

- дослідження теоретичних підходів до визначення економічної сутності конкурентоспроможності;
- визначення джерел конкурентних переваг;
- виявлення факторів і рушійних сил конкурентоспроможності;
- обґрунтування напрямків підвищення конкурентоспроможності;
- здійснення аналізу конкурентоспроможності;
- виявлення економічного й експортного регіонального потенціалу;
- пропозиція стратегії формування конкурентоспроможності підприємств;
- розробка рекомендацій щодо використання регіонального маркетингу й підвищення регіональної конкурентоспроможності.

Малюнок 2. Основні завдання розв'язання головної мети регіонального розвитку.

При розгляді даної проблеми, соціально-економічний потенціал території служить як:

- категорія теорії й практики керування;
- багатофакторна й багатоприродна сукупність зв'язків, відносин і об'єктів,
- об'єкт всебічного соціально-економічного аналізу.

Усі ці фактори відбивають соціально-економічну дійсність на даній території й визначають подальший її розвиток.

Соціально-економічний потенціал являє собою сукупність економічних і соціальних об'єктів і процесів, які функціонують на даній території і є результатом діяльності населення по освоєнню ресурсів, і має здатність реалізовувати відтворювальний процес і досягати соціальні цілі регіону, а також вирішувати певні економічні й соціальні проблеми [2].

Слід зазначити, що досить важливим є той момент, що територіальний соціально-економічний потенціал - це відкрита динамічна система, яка має всі компоненти, характеристики, зв'язки й відносини, які є властивими системі.

I МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЯ
«Проблеми та перспективи інноваційного соціально-економічного розвитку
в умовах глобалізації: регіональний вектор», Ізмаїл - 2012

Забезпечення функціонування соціально-господарського комплексу території і його розвитку, а також відтворювальний процес і можливості є змістовною системоутворюючою ланкою регіонального соціально-економічного потенціалу регіону. При цьому надзвичайно важливим є внутрішня конкуренція.

Далі приведемо типологічний опис ряду завдань оцінки соціально-економічного потенціалу.

Дана типологія заснована на трьох основних цілях, які ставить перед собою верхній рівень керівництва, коли ухвалюють розв'язання щодо завдань опису й оцінки соціально-економічного потенціалу регіону. Перелічимо їх:

Перша група містить у собі:

- проведення міжрегіональних зіставлень;
- оцінка регіональних внесків у валовий національний продукт;
- оцінка рівня соціально-економічного регіонального розвитку;
- удосконалювання бюджетної й податкової політики.

Друга група містить у собі цілі оцінки ситуації усередині регіону. Дана група є групою завдань самовизначення. Вона створена для оцінки власної діяльності, а також для внесення виправлень у наявні регіональні програми або ж для розробки нових.

Третя група містить у собі прогностичні завдання, покликані вирішувати наступні основні цілі:

- підвищення регіональної конкурентоспроможності;
- наближення до світових стандартів якості й рівня життя населення;
- розробка інноваційних стратегій регіонального розвитку, який заснований на розширенні науково-технічних компонентів соціально-економічного потенціалу, а також орієнтовані на впровадженні технологій;
- розробка сценарію перспективного розвитку регіону, що враховують існуючий рівень соціально-економічного розвитку й потенційні можливості регіонального комплексу;
- активізація регіональної участі в інтеграційних процесах та інші напрямки.

Дану типологічну схему використовують для розробки питань оцінки й опису соціально-економічного потенціалу. Також дана схема відноситься до оцінки й підвищенню конкурентоспроможності на регіональному рівні.

Відзначимо, що конкурентоспроможність регіону являє собою характеристики його розвитку, які забезпечують відтворювальні процеси й збільшують регіональну привабливість для багатьох виробників, організацій, покупців, інвесторів і інших позиціонерів.

Розглянемо систему умов і факторів, які впливають на підвищення регіональної конкурентоспроможності у двох основних напрямках:

I МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЯ
«Проблеми та перспективи інноваційного соціально-економічного розвитку
в умовах глобалізації: регіональний вектор», Ізмаїл - 2012

1. З погляду структурного представлення. У цьому випадку всі фактори представлені локальними територіально-виробничими об'єктами, а також інфраструктурними процесами й утвореннями. У цю групу можна віднести наступні складові:

- інженерно-технічні мережі;
- транспортна мережа;
- комунікаційні системи;
- система послуг;

Усі ці складові спрямовані на те, щоб забезпечувати гарну якість і цінову доступність виробленої продукції, високий ступінь виробничої кооперації, стабільне економічне й політичне положення в країні.

2. З погляду предметно-галузевого змісту. Дану групу складають такі напрямки як - локальні утворення, а саме установи, підприємства, будинки й спорудження та інше.

Таким чином, підсумовуючи усе вище сказане, можна зробити наступний висновок. Важливу роль в забезпеченні необхідних темпів економічного росту країни відіграє правильний вибір пріоритетів інноваційної діяльності. У той же час слід брати до уваги, що не всі позиції пріоритетів можуть бути реалізовані за рахунок місця, що має, інноваційний та науково-технологічний потенціали.

Перехід до інноваційної моделі економічного розвитку може здійснюватися в результаті виконання комплексу узгоджених дій у усіх основних сферах державної економічної політики. У результаті цього можливе формування економічної системи розвитку сфери високих наукомістких технологій, що лежать в основі формування конкурентоспроможної ефективної економіки.

Список літератури.

1. Крисиллов А.Д. Типология задач оценки социально-экономического потенциала территории и повышение конкурентоспособности региона // Экономические инновации – 2005 - Выпуск - 22. - С. 19-23.
2. Любимова М.В. Проблемы оценки социально-экономического потенциала региона // Региональная экономика: теория и практика. – 2007. - № 4. – С. 13-24.